

**Studenckie Koło Naukowe Historyków
Uniwersytetu Pedagogicznego na obozie naukowym
w powiecie nowosądeckim**

W dniach 19–29 sierpnia 2009 roku grupa 20 członków Studenckiego Koła Naukowego Historyków Uniwersytetu Pedagogicznego im. Joachima Lelewela wzięła udział w wakacyjnym obozie naukowym. Nazwa obozu brzmiała: „Inwentaryzacja grobów, kwater i cmentarzy wojennych na terenie Małopolski”. Był to drugi z cyklu obóz naukowy studentów historii poświęcony badaniom cmentarzy wojennych. Rok wcześniej bowiem Koło ewidencjonowało pochówki wojenne w powiecie gorlickim. Tym razem studenci pod opieką dr. Huberta Chudzio odwiedzili powiat nowosądecki. Po wcześniejszym rozpoznaniu terenu główną bazą stała się Nawojowa pod Nowym Sączem, miejscowość mająca stosunkowo dobre połączenia komunikacyjne z innymi częściami powiatu. Członkowie wyprawy zamieszkali, jak przystało na historyków, w pięknym pałacu Stadnickich. Codziennie z tej bazy kilka grup studentów UP wyruszało do wcześniej wytypowanych miejsc, gdzie według spisu uzyskanego od Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego powinny znajdować się groby wojenne. Takich miejsc w ewidencji województwa do czasu rozpoczęcia obozu było 67. W poszczególnych gminach studenci kontaktowali się z miejscowymi władzami, informując o swych działaniach, ale także oczekując od gminy pomocy w dotarciu do niektórych cmentarzy, kwater i grobów wojennych. Ważnym punktem przy tworzeniu ewidencji było również odwiedzanie proboszczów poszczególnych parafii nowosądeckich, ponieważ jedno z najważniejszych źródeł przy poszukiwaniu pochówków wojennych to księgi parafialne. Niestety, nie wszyscy księża chcieli współpracować ze studentami i udostępniać swoje zasoby archiwalne. Były jednak przykłady dużej pomocy ze strony miejscowych duchownych, dzięki niej udało się odkryć nowe niezewidencjonowane dotąd przez urzędników administracji pochówki wojenne. Innym niezwykle istotnym, a może i najważniejszym czynnikiem pomocnym przy odszukiwaniu grobów wojennych była miejscowa ludność. Dzięki pamięci i wiedzy mieszkańców studenci docierali i odkrywali miejsca pochówków wojennych w najdalszych zakątkach powiatu, często w górach czy ostępach leśnych. Członkowie SKNH poruszali się za pomocą miejscowej komunikacji (często bardzo zawodny środek), używali 6 rowerów przywiezionych ze sobą do Nawojowej oraz chodzili pieszo. W sytuacjach ekstremalnych do akcji wykorzystywano sprawdzone już w ubiegłym roku fiata Punto, który po obozie, tak jak i rowery, nadawał się do remontu. Akcja ewidencyjna grobów wojennych w powiecie nowosądeckim trwała 11 dni. Jej owoce przerosły oczekiwania.

Dzięki bezpośrednim wywiadam z miejscową ludnością oraz kwerendzie archiwalnej w księgach parafialnych studenci historii UP odkryli ponad 30 grobów i kwater wojennych nieznanych dotąd urzędom: gminnym, powiatowym i wojewódzkim. Czyli w ciągu zaledwie 11 dni baza grobów wojennych powiatu nowosądeckiego powiększyła się o prawie 50 procent w stosunku do stanu, który figurował w archiwach przez ostatnie kilkadziesiąt lat! Wszystkie zewidencjonowane obiekty zostały sfotografowane i opisane w specjalnej ankiecie przygotowanej przez Małopolski Urząd Wojewódzki. Została do niej dołączona bibliografia poszczególnych obiektów. Obóz sfinansował Wojewoda Małopolski Jerzy Miller. Współpraca SKNH UP z MUW trwa od 2 lat i jak podkreśla w wywiadach medialnych wojewoda Miller, jej owoce przekroczyły jego wcześniejsze wyobrażenia. W przyszłym roku planowany jest kolejny obóz poświęcony grobownictwu wojennemu.

Opiekun Studenckiego Koła Naukowego Historyków UP
Hubert Chudzio